

ANMELDELSER

GILBERT WHITE: *Selbourne*. Et sogns natur og fugleliv. 376 pp., ill. af MADS STAGE. — H. Hagerup, København 1951. Pris hft.: kr. 29,50.

En ualmindelig smuk bog. Alene for MADS STAGES mange dejlige tegninger vil man gerne eje denne bog. Teksten er noget helt for sig. Det er en række breve, som den engelske præst og amatør-naturforsker GILBERT WHITE skrev til to andre amatør-naturforskere: THOMAS PENNANT og DAINES BARRINGTON. På grund af sit rige indhold og sin fremstillingsform er denne bog blevet en klassiker i den engelske ornithologiske litteratur, hvad der bl. a. ses deraf, at den er udkommet i over 150 oplag. Selvom det nu er 164 år siden, den blev skrevet, læser man den med fornøjelse, så frisk og fængslende er den.

H. P.

D. NETHERSOLE-THOMPSON: *The Green shank*. XII+244 pp., 42 fotogr., 4 farvefotogr., 12 kort og diagrammer. — Collins, London 1951. Pris: 15 s.

Hermed foreligger den tredje monografi af en fugleart i serien "New Naturalist Monographs" (tidl. bind anm. i D. O. F. T. 44, 1950, p. 180—181). Denne bog omhandler Hvidkliren, de to forrige var om den Gule Vipstjert og om Rødstjerten. Bogen giver et fortræffeligt og detaljeret billede af Hvidklirens liv. Forf., der har studeret Hvidkliren på dens ynglepladser i Skotland i de sidste 15 år, fortæller både på en fængslende og en videnskabelig måde om denne fugls liv.

Bogen er udstyret med mange skønne billeder af de steder i det skotske højland, hvor Hvidkliren forekommer og af Hvidklirer i forskellige situationer.

H. P.

F. W. LANE: *Djurens underlige värld*. 217 pp., mange fotogr. — P. A. Nordstedt & Söners Förlag, Stockholm 1951.

Bogen indeholder 13 afsnit om vidt forskellige emner indenfor zoologien. Det er en højst interessant og fængslende bog, der giver et broget billede af dyrenes liv. Der er både tale om psykologiske eksperimenter med dyr og om dyrs opførsel i naturen; også for den specielt ornithologisk interesserede er der meget interessant at læse. Teksten ledsages af en mængde instruktive fotografier.

H. P.

P. O. SWANBERG & K. CURRY-LINDAHL: *Natur i Västergötland*. Med et förord av landshövding C. MANNERFELT. 566 pp., mange tekstfig. — Svensk Natur, Stockholm 1951.

T. ARNBORG & K. CURRY-LINDAHL: *Natur i Hälsingland och Härjedalen*. Med et förord af TALMAN AUGUST SÄVSTRÖM. 473 pp., mange tekstfig. — Svensk Natur, Stockholm 1951.

To imponerende og dejlige bøger, der nok er værd at eje for alle, der holder af den storslåede, svenske natur. Tidligere bind i denne serie af svenske landskabsskildringer er anmeldt i D. O. F. T. 43, 1949, p. 287—288.

Disse bøger indeholder fængslende skildringer både af plante og dyreverdenen, geologiske forhold og menneskelivet. Teksten ledsages af en mængde meget smukke fotografier og tegninger.

H. P.

HEINRICH FRIELING: Was fliegt denn da? Kosmos Naturführer. 106 pp., mange tekstfig., 5 tavler. — Franckh'sche Verlagshandlung W. KELLER & Co. Stuttgart 1950. Pris hft.: 7,20 D.M.

Hermed foreligger en ny og forbedret udgave af den kendte tyske fuglebog "Was fliegt denn da?". Det er en storartet bog, der opfylder alle de krav, man må stille til en vejleder i bestemmelse af fugle i naturen. Den er i et praktisk lommeformat; 51 silhouetter og 425 tegninger, hvoraf 324 i farver, viser foruden fuglenes almindelige udseende også sommer- og vinterdragter, kønsforskelle, flugt-billede og karakteriske bevægelser. Desuden indeholder teksten i tabelform præcise kendetegn. Alt i alt en uundværlig bog at have med på ekskursioner både for begynderen og den erfarne.

H. P.

Journal für Ornithologie. Im Auftrage der Deutschen Ornithologischen Gesellschaft. Herausgegeben von Dr. E. STRESEMANN. 93 Band, Heft 1. Im Kommission bei F. PETERS. Berlin 1951.

Det er med glæde, man ser dette store tyske ornithologiske tidsskrift udkomme igen efter dets ophør i 1944. I 1949 rekonstruerede de tyske ornithologer deres forening, og "Die Vogelwarte", der udgives af Vogelwarte "Helgoland" og Vogelwarte Radolfzell, tjente midlertidigt som tidsskrift for denne forening. I årene 1947—50 udgav Dr. STRESEMANN et tidsskrift "Ornithologische Berichte", hvor mindre meddelelser og referater blev publiceret. Dette tidsskrift var en efterfølger af det kendte "Ornithologische Monatsberichte" (1893—1944). Det er nu gået op i den nye "Journal für Ornithologie", således at dette tidsskrift nu både indeholder større arbejder, mindre meddelelser og referater.

Det foreliggende hefte indeholder interessante afhandlinger om fuglesang, fjerfarver, Tyrkerduen, pardannelse hos Halsbåndfluesnapperen m. m. Læserne orienteres på en glimrende måde i den nyere litteratur. I dette hefte er der således referater af 30 arbejder.

H. P.

Ornithologische Mitteilungen. Herausgegeben von Dr. HERBERT BRUNS. Franckh'sche Verlagshandlung W. KELLER & Co. Stuttgart.

Dette tidsskrift, hvis tredje årgang nu foreligger, udkommer en gang om måneden og koster 2,40 D.M. pr. kvartal. Det er beregnet for erfaringsudvekslinger mellem feltornithologer især vedrørende faunistiske og fænologiske iagttagelser. Artiklerne er forsynet med nydelige fotografier og tegninger.

H. P.

G. EDWARDS, E. HOSKING & ST. SMITH: Reactions of some passerine birds to a stuffed Cuckoo. British Birds. 42, 1949, p. 13—19.

G. EDWARDS, E. HOSKING & ST. SMITH: Reactions of some passerine birds to a stuffed Cuckoo II. British Birds 43, 1950, p. 144—150.

Der berettes om nogle forsøg med en udstoppet Gøg og forskellige modeller af en Gøg anbragt ved reden af forskellige småfugle. Til belysning af disse fugles opførsel er afhandlingen udstyret med nogle frem-

ragende fotografier af forsøgene. Solsort, Gærdesmutte, Rødstjert, Jernspurv og Rødhals viste ingen reaktion over for en udstoppet Gøg, selvom netop nogle af disse arter er gøgeværter. Det er overraskende, da netop gøgeværter plejer at reagere over for en Gøg i nærheden af deres rede. Gøgemodeller af træ med rigtigt farvede glasøjne udløste ikke angreb hos Løvsanger. Hovedet af en udstoppet Gøg reagerede den derimod på. Det synes som om, Løvsangeren kan kende Gøgen og har en speciel aggressiv handling over for den i yngletiden.

H. P.

GÖRAN BERGMAN: Zur Zugphysiologie der Drosseln (*Turdus pilaris* L., *T. merula* L. und *T. musicus* L.). Über Blutzuckerspiegel, Körpertemperatur und Einwirkung von Adrenalin. — Societatis Scientiarum Fennica. Commentationes Biologicae. X. 16.

Forf. har fundet, at trækuroen ikke påvirkes af døgnrhythmen i blodsukker og rectaltemperatur eller af adrenalininjektioner, selvom stærke muskelbevægelser har en tendens til at nedsætte blodsukkeret lidt og bringe rectaltemperaturen lidt op. De højeste rectaltemperaturer fandtes dog samtidig med de højeste blodsukkerværdier.

Med tilstrækkeligt høje adrenalindoser fremkaldtes en chocvirkning, hvorunder blodsukkeret var forhøjet til et lignende niveau, som når man slog på buret med en avis eller lignende.

Desværre har forf. hverken i literaturoversigten eller ved omtalen af sine egne undersøgelser på fugle taget stilling til spørgsmålet om restreduktionens andel i de fundne "blodsukker"-værdier. Denne fejlkilde kan hos dyr, der, som f. eks. insekter og netop også fugle, har megen urinsyre i blodet, ikke uden videre lades ude af betragtning (HEMMINGSSEN: Skandinavisches Archiv für Physiologie, 1924, XLV, 203—210 og Physiological Papers dedicated to Professor AUGUST KROGH, 1926, 101—113).

Forf. mener med sine negative forsøg med adrenalin at kunne sandsynliggøre, at trækuroen ikke er endokrint betinget. Anm. kender imidlertid af egen indgående erfaring (HEMMINGSSEN: Skandinavisches Archiv für Physiologie, 1933, LXV, 97—244 og HEMMINGSSEN og KRARUP: Kgl. Danske Vid. Selsk. Biol. Medd., 1937, XIII, 7 og 8) eet tilfælde, hvor en ganske lignende ubændig trang til bevægelse som ved trækuroen, er hormonalt betinget: normale hunrotter viser en sådan ubændig løbeuro (f. eks. i automatisk registrerende løbehjul) under deres brunst, der, hvis parring ikke sker, indtræffer hver 4. nat. Kastreres de, forsvinder denne periodiske løbeuro; men injiceres de med ovariehormon, kan den fremkaldes som hos normale (tilligemed de andre brunstfænomener, der udebliver ved kastration). Anm. kan derfor ikke føle sig overbevist om, at trækuroen hos fugle ikke kan være betinget på lignende måde, selvom det naturligvis ikke behøver at dreje sig om hverken adrenalin eller et seksualhormon.

AXEL M. HEMMINGSSEN.

S. B. LYERLY, B. F. RIESS & S. ROSS: Colour preference in the Mexican Violet-eared Hummingbird. Behaviour 2, 1950, p. 237—247.

F. BENE: Experiments on the colour preference of the Black-chinned Hummingbird. *The Condor* **43**, 1941, p. 237—242.

Fugles farvesyn er i det store og hele omtrent det samme som hos mennesket. Om kolibrierne har man hidtil påstået, at de foretrak røde blomster for anderledes farvede. Dette synspunkt kom man til på grundlag af iagttagelser af kolibrier i naturen. I de tropiske egne, hvor kolibrierne lever, er der særlig mange røde blomster. I de to ovennævnte undersøgelser har det ikke kunnet påvises, at kolibrier foretrækker rødt for andre farver.

H. P.

H. N. KLUIJVER: Daily routines of the Great Tit, *Parus m. major* L. *Ardea* **38**, 1950, p. 99—135.

Et meget værdifuldt arbejde om Musvittens biologi. Denne meget omfattende undersøgelse beskæftiger sig med, hvornår Musvitten vågner op og går til ro på forskellige tider af året, hvor lang tid fuglen sidder på æggene, og hvor lang tid den forlader reden, hvornår rugningen begynder; fodringen af ungerne osv. Det viser sig f. eks. at den rugende hun gennemsnitlig forlader reden mellem 12 og 29 gange om dagen, gennemsnitlig ruger 27,6 minutter ad gangen og ind imellem er borte for at æde og pudse sig i 7,9 min. Disse resultater, nåedes ved hjælp af et apparat, der automatisk registrerede fuglens ophold i redekassen. Forf. er forøvrigt bl. a. kendt for sin undersøgelse af Størens biologi og af Gærdesmuttens biologi (anmeldt i *D. O. F. T.* **39**, 1945, p. 62).

H. P.

H. POULSEN: Bidrag til Mudderklirens (*Tringa hypoleucos* (L.)) Ethologi. *Vår Fågelvärld* **9**, 1950 p. 4—10.

Territorial opførsel og social rangorden blev iagttaget hos Mudderklirer i fangenskab. Ved stridigheder iagttoges pseudosovestilling, en substitutbevægelse som sikkert er vidt udbredt blandt vadefuglene. Når fuglene blev skræmt, nikkede de med hovedet. Denne bevægelse er en intentionsbevægelse, der betyder opflyvning. Den er tilsyneladende også vidt udbredt blandt vadefuglene.

H. P.

H. POULSEN: Beobachtung an einem Schuhschnabel (*Balaeniceps rex* J. Gd.) in der Gefangenschaft. *Zeitschrift für Tierpsychologie*. **7**, 1950 p. 134—137.

Træskonæbben blev studeret i Zool. Have. Dens opførsel ligner meget andre hejrefugles. Den har en hilseceremoni, der her i mangel af en artsfælle udløses af den dyrepasser, den kender. Den kender dyrepasseren især på hans stemme.

H. P.